

Dodelijke verstrikking van een Buizerd *Buteo buteo* in een braampje

Romke Kleefstra

Tijdens het struinen en inventariseren in moeras- en weidegebieden in het Lage Midden van Friesland heb ik menigmaal een vogel of zoogdier in prikkeldraad gevonden, meestal dood. Roerdomp *Botaurus stellaris*, Brandgans *Branta leucopsis*, Scholekster *Haematopus ostralegus*, Kievit *Vanellus vanellus*, Grutto *Limosa limosa*, Watersnip *Gallinago gallinago*, Kokmeeuw *Chroicocephalus ridibundus*, Graspieper *Anthus pratensis*, Ree *Capreolus capreolus*, Haas *Lepus europaeus*, om maar wat op te noemen. In alle gevallen zat de betreffende vogel vast met zijn vleugel, afgezien van die ene Graspieper: die zat vast met zijn oog... Men mag zich wat dat betreft afvragen wat natuurbeheerders bezielt nog prikkeldraad toe te staan in natuurterreinen. Dodelijke verstrikkingen van vogels in vegetatie kwam ik echter nimmer tegen, totdat ik op 18 november 2013 een Buizerd vond in laagveenmoeras De Deelen, verstrikt in Braam *Rubus fruticosus*.

De Deelen is een laagveenmoeras van c. 550 ha, even ten zuiden van het dorp Aldeboarn. Het gebied bestaat uit talloze petgaten, van elkaar gescheiden door smalle legakkers met daarop rietruigte, braam- en wilgenstruweel en opslag van Zwarte Els *Alnus glutinosa*, Ruwe Berk *Betula pendula* en Lijsterbes *Sorbus aucuparia*. In het gebied broeden jaarlijks 4-6 paar Buizerd, 2-3 paar Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* en 1-2 paar Havik *Accipiter gentilis* (eigen gegevens, zie ook Bijlsma *et al.* 2007).

In januari 1999 voerde ik mijn eerste volledige watervogeltelling in De Deelen uit in het kader van de door Sovon georganiseerde landelijke watervogelmonitoring (Hornman *et al.* 2012). Sinds het winterseizoen 2000/2001 wordt het gebied in de periode september-april maandelijks per veenpunter geteld, sinds de zomer van 2006 ook in juli en augustus. Dat resulteerde in een totaal van 121 watervogeltellingen tot en met november 2013. Tijdens deze tellingen worden niet alleen watervogels als Aalscholvers *Phalacrocorax carbo*, ganzen, eenden, steltlopers en meeuwen geteld, maar ook alle roofvogels, kraaiachtigen en Klapeksters *Lanius excubitor* (zie voor een nadere beschrijving Kleefstra 2010). Ook tijdens de watervogeltellingen is de Buizerd de talrijkste roofvogel, vooral in de periode november-februari, met gemiddeld 10-12 individuen (Figuur 1), en met een gemiddeld seizoensmaximum van 15 individuen in de periode 2000/01-2012/13 (Figuur 2).

Op 18 november 2013 werd het gebied onder uitstekende omstandigheden geteld, van 's ochtends half negen tot twee uur in de middag. Aan roofvogels leverde het een adulte Slechtvalk *Falco peregrinus* (vermoedelijk vrouwtje), drie Haviken (adulte man en vrouw en juveniele vrouw) en tien Buizerds op. Meest talrijke soort in het gebied

bleek de Meerkoet *Fulica atra* te zijn met 506 individuen. Toen tegen het einde van de telling teruggevaan werd richting het boothuis van De Deelen zag ik een dode vogel op een legakker liggen. Het bleek een Buizerd te zijn. Toen ik de vogel wilde oppakken, ontdekte ik tot mijn stomme verbazing dat de vogel met de elleboog van zijn rechtervleugel verstrengeld zat in een braampje (zie Foto 1-3), bestaande uit slechts drie verspreid liggende takken. Vermoedelijk heeft de vogel zich met het tipje van de vleugel vastgeprikt, om zich vervolgens met twee tollende bewegingen muurvast te werken. De plek des onheil was recht onder een Lijsterbes, wat doet vermoeden dat de vogel zich uit deze zitpost op de legakker heeft laten vallen en daarbij de tak van de braam raakte en vast kwam te zitten. Het kan ook zijn dat de vogel over de legakker is gelopen en de braam heeft geschampt, want vijf meter verderop lag een geplukte Kolgans *Anser albifrons*. Hoe het zij, de adulte, lichtgekleurde Buizerd was vers, zij het volledig uitgemergeld, en had enigszins verkrampte poten. Bij het kadaver lag één braakbal met restanten van een Veldmuis *Microtus arvalis* en er waren nog twee krijtpoepjes zichtbaar. Opmerkelijk was dat de Buizerd muurvast zat, waarbij de stengel van de braam tweemaal om de schacht van de handpen zat gedraaid. Van een soort die al gauw 700-900 gram weegt, zou men toch mogen verwachten dat die met een ferme klap van de vleugel weer loskomt van zo'n doornig geval.

Foto 1. Buizerd verstrikt in lage braam, De Deelen, 18 november 2013 (Romke Kleefstra). *View of Buzzard entangled in brambles, De Deelen, 18 November 2013.*

Foto 2. Zicht van dichtbij op de vleugel van de Buizerd en de braamstengels die verantwoordelijk zijn voor de dood van deze vogel, De Deelen, 18 november 2013 (Romke Kleefstra). *Close-up of brambles entangled in Buzzard wing, responsible for the death of the bird, De Deelen, 18 November 2013.*

Bijlsma (2012) beschreef recentelijk een dodelijke verstrikking van een jonge Boerenzwaluw *Hirundo rustica* in niet-stekelige vegetatie en merkte daarin op ooit een dood mannetje Havik met de staart verstrikt in braam te hebben gevonden. Afgezien van zijn melding ken ik geen meldingen van roofvogels in ons land die verstrikt raakten in de stekels van vegetatie als braam, terwijl zulks vooral in de verdrogende natuur met een toename van braamstruwelen ongetwijfeld vaker zal voorkomen.

Summary

Kleefstra R. 2014. Lethal entanglement of Buzzard *Buteo buteo* in brambles. *De Takkeling* 22: 71-74.

In the peat district of Friesland, a fresh dead Buzzard was found on 18 November 2013. The carpal joint of the right wing had become entangled in the thorny twigs of a low *Rubus fruticosus* bush underneath a *Sorbus aucuparia*. The bird was emaciated and had produced a pellet (containing a *Microtus arvalis*). The circumstances leading to this death remain a mystery, but as brambles thrive in nature reserves (which become increasingly dry), it is speculated that mortality from entanglement in brambles should occur more often nowadays than in the past.

Literatuur

- Bijlsma R.G. 2012. Dodelijke verstrikking van een jonge Boerenwaluw *Hirundo rustica* in niet-stekelige vegetatie. *Drentse Vogels* 26: 50-55.
- Bijlsma R.G., Bakker S., van Galen T., Kleefstra R., Mulder J. & de Vries C. 2007. Broedende roofvogels op het Friese vasteland: verspreiding, talrijkheid, trend en voedselkeus. *De Takkeling* 15: 48-72.
- Hornman M., van Roomen M., Hustings F., Koffijberg K., van Winden E. & Soldaat L. Populatietrends van overwinterende en doortrekkende watervogels in Nederland in 1975-2010. *Limosa* 85: 97-116.
- Kleefstra R. 2010. Nonnetjes in De Deelen. *Twirre* 21: 11-14.

Adres: Ulesprong 6, 8406 AH Ulesprong (O.), craneland@planet.nl

Foto 3. Buizerd en braam in dodelijke verstrikking, De Deelen, 18 november 2013 (Romke Kleefstra). *Buzzard and brambles in mortal entanglement, De Deelen, 18 november 2013.*